
Tanker ved et kommunike om overbelastning av en helsedirektør

KORRESPONDANSER

TINE VON HANNO

JAN SPIECHOWICZ

Det moderne samfunn med sitt byråkrati og sin instrumentelle rasjonalitet muliggjør handlinger som ingen egentlig har moralsk ansvar for. Zygmunt Bauman sier det slik: ”Vi ser klarere at betingelsene for rasjonell forretningsførsel – liksom det berømte skillet mellom husholdning og forretning, eller mellom privat inntekt og offentlig økonomi – samtidig fungerer som mektige faktorer for å isolere målrettet, rasjonell handling fra samspillet med prosesser som styres av andre (definisjonsmessig irrasjonelle) normer, og derved gjør den immun overfor virkningen av postulatet om gjensidig hjelp, solidaritet, gjensidig respekt osv., som forfektes i ikke-forretningsmessige sammenhenger. Denne generelle virkningen av rasjonaliseringstendensen er, ikke uventet, blitt kodifisert og institusjonalisert i det moderne byråkrati. Når byråkratiet underkastes samme retrospektive vurdering, avslører det at dets (byråkratiets, forf. tilføyelse) viktigste oppgave er å bringe moralen til taushet; ja, det er den grunnleggende forutsetningen for dets suksess som redskap for rasjonell samordning av handlinger” (1).

I ytterkanten(e) av vårt yrke er grensen til døden. Grensen har ingen norm, kun avspeiling av den aktuelle Zeitgeist – det rådende normative klima. Alle livets irrasjonelle sider tvinges i dag til taushet av metafysisk allianse mellom forretningsmessig byråkrati og biomedisin – mellom kvalitetssikring og internkontroll.

Alle vi som har vært i medisinen en stund, er i ferd med å lammes av det normative klima – noen i sterkere grad enn andre. Salems hekser kan jaktes til enhver tid. Både den gang, og nå på 2000-tallet, forblir døden et irrasjonelt faktum, men i dag er drivkraft bak jakten for meget rasjonalisme.

LITTERATUR

1. Bauman Z. Moderniteten og holocaust. Oslo: Vidarforlaget, 1997: 63 – 4.

Publisert: 30. april 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 17. juli 2026.